

บทความวิจัย

พุทธวิธีส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม
BUDDHIST APPROACH TO ENHANCING POLITICAL TRUST AMONG
CITIZENS TOWARD MEMBERS OF PARLIAMENT IN SAMUT SONGKHRAM
PROVINCE

จักรวาล เหมือนแจ่ม^{1*}, วชิรินทร์ ชาญศิลป์¹, สุมาลี บุญเรือง¹Jakkawarn Mueanjaem^{1*}, Vacharin Chansilp¹, Sumalee Boonrueang¹

*Corresponding Author E-mail: Jakkawarn.mue@mcu.ac.th

Received April 7, 2026; Revised June 9, 2026; Accepted June 25, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม 2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมือง และ 3. นำเสนอพุทธวิธีในการส่งเสริมความไว้วางใจดังกล่าว การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 399 คน ด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม แล้ววิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านนโยบายทางการเมืองและด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ขณะที่ด้านพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน และด้านครอบครัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความไว้วางใจทางการเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนในแบบจำลองด้านหลักพุทธธรรม พบว่า ปุคคลัญญุตานีเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลเชิงบวกเด่นชัด ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนว่า ความไว้วางใจทางการเมืองเกิดจากทั้งการทำงานเชิงนโยบาย คุณธรรมของผู้แทน และความสามารถในการเข้าใจประชาชนอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์พุทธวิธี “วิถีแม่กลอง” เป็นแนวทางส่งเสริมความไว้วางใจ

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹ Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ทางการเมืองบนฐานของการรู้ปัญหาพื้นที่ รู้ประโยชน์สาธารณะ รู้บทบาทหน้าที่ รู้กาลเทศะ รู้ชุมชน และรู้จักประชาชนอย่างเท่าเทียม เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารที่โปร่งใส การตัดสินใจที่รับผิดชอบ และความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างผู้แทนกับประชาชน

คำสำคัญ: พุทธวิธี; ความไว้วางใจทางการเมือง; สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Abstract

Objectives of this research aimed to study the level of political trust among the public towards members of parliament in Samut Songkhram province, to analyze the factors affecting political trust, and to propose a Buddhist approach for promoting such trust. Quantitative data were collected from 399 samples, the eligible voters, using questionnaires and analyzed using means, standard deviations, and multiple regression. The qualitative research, data were collected through in-depth interviews and focus group discussions, and analyzed using descriptive content interpretation.

The research findings indicated that, by overall, the political trust among the public was at a high level. Political policy and morality were at a high level, while political behavior was at a moderate level. Educational background, peer and community factors, and family factors significantly explained the variance in political trust. In the Buddhist principles model, Pukkhalanyuta, understanding people, , was found to be the most influential positive factor. These findings reflected that political trust stemmed from policy work, the morality of representatives, and the ability to appropriately understand the people. Therefore, the researcher synthesized the Buddhist approach, "Mae Klong Way" as a guideline to promote political trust based on knowing local problems, public interests, roles and responsibilities, appropriateness, community, and knowing the people equally, aiming to enhance transparent communication, responsible decision-making, and sustainable relationships between representatives and the people.

Keywords: Buddhist Way; Political Trust; Members of Parliament

บทนำ

ในบริบทการเมืองร่วมสมัย ความไว้วางใจทางการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญของความชอบธรรม การยอมรับต่อสถาบันผู้แทน และความร่วมมือของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลข่าวสารเคลื่อนไหวรวดเร็วผ่านสื่อดิจิทัลและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประชาชนจึงประเมินผู้แทนจากทั้งนโยบาย คุณธรรม ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ความไว้วางใจทางการเมืองจึงเป็นทั้งตัวชี้วัดคุณภาพของผู้แทนและเงื่อนไขของเสถียรภาพทางการเมือง (Levi & Stoker, 2000; Norris, 2011; OECD, 2024)

สำหรับจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการเมืองตั้งอยู่บนฐานของชุมชน เครือญาติ และการรับรู้เชิงพื้นที่อย่างเข้มข้น ความไว้วางใจทางการเมืองจึงขึ้นอยู่กับการรับรู้ของประชาชนต่อการทำงานจริงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ด้วย เมื่อประชาชนเห็นว่านโยบายไม่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น ผู้แทนขาดความต่อเนื่องในการสื่อสาร หรือการตัดสินใจถูกมองว่าผูกพันกับเงื่อนไขของพรรคมากกว่าประโยชน์สาธารณะ ย่อมทำให้ความไว้วางใจลดลง และนำไปสู่ความเฉยเมยทางการเมืองกับความเปราะบางของความสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนกับประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557)

ในทางทฤษฎี ความไว้วางใจทางการเมืองเกี่ยวข้องกับการรับรู้ต่อความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบต่อผู้ใช้อำนาจทางการเมือง ขณะที่หลักสัปปุริสธรรม 7 ในกรอบพุทธจริยศาสตร์สามารถประยุกต์เป็นกรอบจริยธรรมสาธารณะเพื่ออธิบายพฤติกรรมของผู้แทนราษฎรได้ อย่างไรก็ตามงานที่เชื่อมแนวคิดดังกล่าวกับบริบทจังหวัดสมุทรสงครามยังมีจำกัด จึงเกิดช่องว่างความรู้ทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงประยุกต์ (กำพล ศรีโท, 2566)

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งตอบว่า ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามมีความไว้วางใจทางการเมืองต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับใด ปัจจัยใดส่งผลต่อความไว้วางใจดังกล่าว และหลักสัปปุริสธรรม 7 จะสามารถสังเคราะห์เป็นพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองได้อย่างไร การวิจัยจึงมีความสำคัญทั้งต่อการอธิบายปัญหาในระดับพื้นที่และต่อการพัฒนาแนวทางเชิงจริยธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในสังคมการเมืองไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธวิถีในการส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่ออธิบายระดับ ปัจจัย และแนวทางการส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนได้อย่างรอบด้าน ทั้งในเชิงสถิติและเชิงคุณค่า การดำเนินการวิจัยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ แล้วจึงนำผลที่ได้ไปใช้เป็นฐานในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อสังเคราะห์ข้อค้นพบเชิงพุทธบูรณาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวนทั้งหมด 156,020 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 399 คน ซึ่งคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05 จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามพื้นที่เลือกตั้ง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมบริบทของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามอย่างเหมาะสม

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมจำนวน 20 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มอย่างชัดเจน ได้แก่ 1. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการศึกษา เผยแผ่ หรือประยุกต์ใช้หลักพระพุทธศาสนา 2. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน

ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการเมือง การปกครอง หรือการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ 3. กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการเลือกตั้ง จำนวน 4 คน 4. กลุ่มประชาชนจำนวน 4 คน และ 5. กลุ่มนักการเมือง จำนวน 4 คน ทั้งนี้ การคัดเลือกมุ่งเลือกผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นความไว้วางใจทางการเมืองและการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในบริบทพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่หลากหลายและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกตามลักษณะของระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

3.1 เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมือง โดยข้อคำถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เครื่องมือดังกล่าวได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำไปทดลองใช้ก่อนเก็บข้อมูลจริงเพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.974 ก่อนปรับปรุงถ้อยคำให้เหมาะสม ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยมุ่งเน้นประเด็นเกี่ยวกับพุทธวิถี การประยุกต์ใช้หลักสัปปริสรธรรม 7 และมุมมองต่อการส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองในบริบททางการเมืองระดับพื้นที่ เครื่องมือดังกล่าวมีลักษณะยืดหยุ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้ทรงคุณวุฒิสะท้อนความคิดเห็น ประสบการณ์ และข้อเสนอเชิงวิเคราะห์ได้อย่างครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน ตามพื้นที่ที่กำหนดไว้ในการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามแก่ผู้ตอบทุกคน จากนั้นตรวจสอบ

ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน ก่อนนำข้อมูลไปลงรหัสและวิเคราะห์ทางสถิติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูปหรือคน ตามแนวคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมุ่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของความไว้วางใจทางการเมือง ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างความไว้วางใจ และแนวทางประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมือง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย จำนวน 10 รูปหรือคน เพื่อร่วมให้ข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนมุมมอง และตรวจสอบความเหมาะสมของข้อสังเคราะห์เชิงพุทธบูรณาการ จากนั้นผู้วิจัยถอดความข้อมูล ตรวจสอบความครบถ้วนของประเด็น และนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสังเคราะห์ข้อค้นพบเชิงพุทธบูรณาการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน ส่วนสถิติเชิงอนุมานใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน ตามสมมติฐานการวิจัย โดยรายงานค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ค่าทำนายนัยมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติ T ระดับนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจของแบบจำลอง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วสังเคราะห์สาระสำคัญร่วมกับกรอบแนวคิดทางพุทธธรรม เพื่ออธิบายพุทธวิถีที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิจัย

1. ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

(n=399)

ที่	ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านนโยบายทางการเมือง	3.52	0.85	มาก
2.	ด้านคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง	3.52	0.87	มาก
3.	ด้านพฤติกรรมทางการเมือง	3.50	0.88	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม		3.51	0.84	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงครามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนโยบายทางการเมืองและด้านคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมากและมีความโดดเด่นใกล้เคียงกัน สะท้อนว่าประชาชนให้ความสำคัญทั้งต่อการผลักดันนโยบายที่ตอบโจทย์สาธารณะและต่อการประพฤติตนอย่างเหมาะสมของผู้แทน ขณะที่ด้านพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง จึงชี้ให้เห็นว่ามีมิติด้านการแสดงออกและการปฏิบัติทางการเมืองยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจโดยรวมของประชาชน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน	B	β	Std. Error	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.751		0.171	4.401**	0.000
ด้านการศึกษา(SumB)	0.573	0.498	0.069	8.310**	0.000
ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน(SumC)	0.357	0.422	0.051	6.957**	0.000
ด้านครอบครัว (SumA)	-0.179	-0.160	0.068	-2.626**	0.009

Multiple R = 0.715^d R Square = 0.511 Adjusted R Square = 0.506

Std. Error = 0.592

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านการกล่อมเกลாதทางการเมืองที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงครามมี 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน และด้านครอบครัว

โดยภาพรวมแบบจำลองสามารถอธิบายความไว้วางใจทางการเมืองได้ในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบพบว่า ด้านการศึกษามีบทบาทเด่นที่สุด รองลงมาคือ ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน ส่วนด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความไว้วางใจทางการเมือง ผลดังกล่าวสะท้อนว่า ความรู้ ความเข้าใจ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางสังคมเป็นฐานสำคัญของการก่อรูปความไว้วางใจ ขณะที่อิทธิพลจากครอบครัวอาจมีความซับซ้อนและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเสมอไป

เมื่อพิจารณาแบบจำลองโดยรวม พบว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้านดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนได้ในระดับค่อนข้างสูง แสดงให้เห็นว่า ความไว้วางใจทางการเมืองมิได้เกิดจากการรับรู้ด้านใดด้านหนึ่งเพียงลำพัง หากแต่เป็นผลจากกระบวนการหล่อหลอมทางการเมืองที่เกิดขึ้นทั้งในระบบการศึกษา เครือข่ายทางสังคม และบริบทความสัมพันธ์ใกล้ชิดตัวของประชาชน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple linear regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมือง	B	β	Std. Error	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.330		0.109	3.029**	0.003
บุคคลัญญาตา เป็นผู้รู้จักบุคคล (SumG)	0.418	0.413	0.093	4.473**	0.000

Multiple R = 0.842^a R Square = 0.708 Adjusted R Square = 0.703

Std. Error = 0.459**

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ในแบบจำลองที่นำเสนอสำหรับสมมติฐานที่ 2 ตัวแปรที่ปรากฏอย่างชัดเจนและมีนัยสำคัญทางสถิติคือ บุคคลัญญาตา หรือการรู้จักบุคคล ซึ่งสะท้อนความสำคัญของความสามารถในการเข้าใจความแตกต่างของประชาชนแต่ละกลุ่มต่อการสร้างความไว้วางใจทางการเมือง ผลดังกล่าวชี้ว่า การเข้าถึงประชาชนอย่างเหมาะสม การรับฟังความเห็นอย่างเท่าเทียม และการปฏิบัติต่อผู้คนตามบริบทของแต่ละกลุ่มเป็นกลไกสำคัญของการเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้แทนราษฎร

เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่า หลักสัปบุริสธรรม 7 สามารถอธิบายพฤติกรรมในการส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองได้อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ อัมมัญญาตาช่วยให้ผู้แทนเข้าใจสาเหตุของปัญหา อัตถัญญาตาช่วยกำหนดเป้าหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ อัตตัญญาตาช่วยตระหนักในบทบาทหน้าที่ มัตตัญญาตาช่วยให้

บริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม กาลัญญูตาช่วยให้ตัดสินใจได้ตรงจังหวะ ปริสัญญูตาช่วยให้เข้าใจชุมชน และบุคคลัญญูตาช่วยให้เข้าถึงประชาชนอย่างเหมาะสม ผลเชิงสถิติที่พบ บุคคลัญญูตาเด่นชัดจึงสอดคล้องกับผลเชิงคุณภาพที่ชี้ว่า การรู้จักบุคคลและการเข้าใจความแตกต่างของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของ “วิถีแม่กลอง” ในการสร้างความไว้วางใจทางการเมืองอย่างยั่งยืน

3. พุทธวิธีส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสงคราม จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงพุทธบูรณาการ พบว่า การส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนสามารถดำเนินการได้โดยการนำหลักสัปปริสธรรม 7 มาเป็นฐานคติในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร กล่าวคือ อัมมัญญูตา คือการเข้าใจมูลเหตุของปัญหาเชิงพื้นที่อย่างรอบด้าน อัตถัญญูตา คือการมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อประโยชน์สาธารณะ อัตตัญญูตา คือการตระหนักรู้บทบาทและขอบเขตหน้าที่ตามกรอบกฎหมายและจริยธรรม มัตตัญญูตา คือการบริหารทรัพยากร งบประมาณ และเวลาอย่างพอเหมาะ กาลัญญูตา คือการตัดสินใจและตอบสนองต่อสถานการณ์ได้ทันที่ ปริสัญญูตา คือการเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน และบุคคลัญญูตา คือการให้เกียรติ รับฟัง และเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม องค์ประกอบทั้ง 7 ประการนี้จึงเชื่อมโยงกันเป็น “วิถีแม่กลอง” ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติของผู้แทนราษฎรที่มุ่งสร้างความไว้วางใจทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในบริบทจังหวัดสมุทรสงคราม

อภิปรายผลการวิจัย

1. พบว่า ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านนโยบายทางการเมืองและด้านคุณธรรมจริยธรรมโดดเด่นกว่าด้านพฤติกรรมทางการเมือง ข้อค้นพบนี้สะท้อนว่า ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญอย่างสูงต่อความรู้ความสามารถของผู้แทนในการผลักดันนโยบายที่ตอบสนองต่อประโยชน์สาธารณะ ควบคู่ไปกับการประพฤติตนตามกรอบจริยธรรมที่เหมาะสมที่ว่าความเชื่อมั่นของพลเมืองต่อผู้แทน (Institutional Trust) สัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์เชิงนโยบาย (Policy Performance) และความซื่อสัตย์สุจริตของผู้ใช้อำนาจ (Norris, 2011) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษา ที่ชี้ว่าความไว้วางใจทางการเมืองจะขับเคลื่อนได้ดีเมื่อประชาชนรับรู้ว่ายโยบายสามารถแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม (นิภา ทัดตานนท์ และคณะ, 2564) ทว่า มิติด้านพฤติกรรมทางการเมืองที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น

สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างความคาดหวัง (Expectation Gap) ที่ผู้แทนราษฎรจำเป็นต้องปรับปรุงปฏิสัมพันธ์และการแสดงออกทางการเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น

2. จำแนกข้อค้นพบได้เป็น 2 มิติ ดังนี้ 1. มิติด้านการกล่อมเกลາทางการเมือง ผลการวิเคราะห์สถิติพบว่า ปัจจัยด้านการศึกษา และด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความไว้วางใจทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ด้านครอบครัวมีอิทธิพลในทิศทางตรงกันข้าม อธิบายตามทฤษฎีการกล่อมเกลາทางการเมือง (Political Socialization) ได้ว่า สถาบันนอกบ้าน (Secondary Agencies) มีบทบาทหล่อหลอมการรับรู้เชิงเหตุผลของพลเมืองในสังคมร่วมสมัยมากกว่าครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดของ (Levi & Stoker, 2000) ที่ชี้ว่าความไว้วางใจเกิดจากการประเมินและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางสังคม 2. มิติด้านหลักพุทธธรรม จากแบบจำลองปัจจัยเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า ปุคคลัญญุต การรู้จักบุคคล มีอิทธิพลเชิงบวกเด่นชัดที่สุดต่อความไว้วางใจทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนว่าศรัทธาในระดับพื้นที่ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้แทนในการเข้าใจความแตกต่าง รับฟัง และปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเหมาะสมตามบริบทเฉพาะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับกรอบทฤษฎีความไว้วางใจบนฐานความสัมพันธ์

3. การสังเคราะห์รูปแบบพุทธวิถีในการส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมือง สามารถพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด “วิถีแม่กลอง” ซึ่งเป็นการบูรณาการหลักสัปปริสธรรม 7 เข้ากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามอย่างเป็นระบบ ข้อค้นพบสะท้อนว่า การสร้างศรัทธาทางการเมืองที่ยั่งยืนต้องขับเคลื่อนผ่านการปฏิบัติหน้าที่บนฐานของคุณธรรมสาธารณะ โดยมีหลักปุคคลัญญุต การรู้จักบุคคล เป็นแกนกลางในการเข้าถึงและเข้าใจความแตกต่างของประชาชนอย่างเท่าเทียม เชื่อมโยงกับธัมมัญญุตารู้ปัญหาพื้นที่ อตถัญญุตารู้ประโยชน์สาธารณะ อัตตัญญุตารู้บทบาทหน้าที่ มัตตัญญุตารู้ประมาณในการใช้ทรัพยากร กาลัญญุตารู้กาลเทศะ และปริสสัญญุตารู้ชุมชน (OECD, 2024) ความเด่นของปุคคลัญญุตายังชี้ให้เห็นว่า การเข้าใจความแตกต่างของผู้คนเป็นกลไกสำคัญของความไว้วางใจในพื้นที่แม่กลอง (สุรพล สุยะพรหม และคณะ, 2562) ในมิติของการประยุกต์ใช้พุทธธรรมเพื่อเชื่อมโยงความรู้สึกและสร้างการยอมรับร่วมกันระหว่างผู้แทนราษฎรกับชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยนี้สังเคราะห์ได้เป็นกรอบ “วิถีแม่กลอง” ซึ่งเป็นรูปแบบการส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1. ฐานทางสังคมจากการglomเกลตาทางการเมือง ซึ่งครอบคลุมการศึกษา กลุ่มเพื่อนและชุมชน และครอบครัว 2. กลไกทางจริยธรรมจากหลักสัปปริสธรรม 7 ซึ่งกำกับการตัดสินใจและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทน และ 3. ผลลัพธ์คือความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน แนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่า ความไว้วางใจมิได้เกิดจากการสื่อสารหรือภาพลักษณ์ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคมกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนบนฐานของคุณธรรมและความเข้าใจประชาชน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายองค์ประกอบของ “วิถีแม่กลอง” ได้ดังนี้

1. การกล่อมเกลตาทางการเมือง ทำหน้าที่เป็นฐานการรับรู้และการเรียนรู้ของประชาชน โดยเฉพาะการศึกษาและกลุ่มเพื่อนและชุมชนซึ่งมีบทบาทเชิงบวกต่อความไว้วางใจทางการเมือง ขณะที่ครอบครัวมีอิทธิพลในลักษณะที่ซับซ้อน
2. หลักสัปปริสธรรม 7 ทำหน้าที่เป็นกรอบจริยธรรมกำกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะบุคคลิกคุณตาซึ่งปรากฏเด่นในผลการวิจัย
3. ความไว้วางใจทางการเมือง เป็นผลลัพธ์ของการเชื่อมโยงระหว่างฐานทางสังคมกับการปฏิบัติทางการเมืองอย่างมีคุณธรรม รูปแบบดังกล่าวจึงช่วยอธิบายได้ว่า การสร้างความไว้วางใจทางการเมืองในจังหวัดสมุทรสงครามควรให้

ความสำคัญทั้งต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของประชาชนและต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้แทนที่ยึดโยงกับหลักธรรมอย่างเหมาะสม

บทสรุปเชิงวิเคราะห์ในภาพรวม

โดยภาพรวม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามเกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างบริบททางสังคม การเรียนรู้ทางการเมือง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรบนฐานของคุณธรรม ผลการวิจัยเชิงปริมาณช่วยให้เห็นระดับความไว้วางใจและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจ ขณะที่ผลการวิจัยเชิงคุณภาพช่วยอธิบายกลไกภายในของ “วิถีแม่กลอง” ว่าเป็นแนวทางที่เน้นการรู้ปัญหา รู้ชุมชน รู้บุคคล และยึดประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ข้อค้นพบดังกล่าวจึงมีได้เพียงอธิบายสถานการณ์ความไว้วางใจทางการเมืองในระดับพื้นที่เท่านั้น แต่ยังเสนอแนวทางเชิงจริยธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างผู้แทนกับประชาชนในสังคมการเมืองไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนากลไกการสื่อสารสาธารณะที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับบทบาท ผลงาน และการติดตามข้อร้องเรียนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่อง
2. รัฐสภาและหน่วยงานด้านการพัฒนาการเมืองควรสนับสนุนเวทีสาธารณะในระดับพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้สะท้อนปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอเชิงนโยบายอย่างสม่ำเสมอ อันจะช่วยเสริมบทบาทของเครือข่ายชุมชนซึ่งเป็นฐานสำคัญของความไว้วางใจทางการเมือง
3. ควรกำหนดระบบรายงานผลการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระดับพื้นที่อย่างเป็นรอบเวลา เพื่อให้ประชาชนรับรู้ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และผลลัพธ์ของการดำเนินงานอย่างชัดเจนและตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรกำหนดรอบการพบประชาชนอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งทักประเด็นปัญหา ข้อเสนอ และผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปติดตามความคืบหน้าและรายงานกลับสู่สาธารณะ

2. ควรจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นหลายรูปแบบ ทั้งเวทีชุมชน การลงพื้นที่เชิงรุก ช่องทางออนไลน์ และการประสานผ่านผู้นำท้องถิ่น โดยออกแบบการสื่อสารให้เหมาะกับประชาชนแต่ละกลุ่ม

3. ควรแปลงนโยบายสู่แผนปฏิบัติการระดับพื้นที่ที่มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบชัดเจน พร้อมกำหนดวิธีติดตามผลและเปิดเผยความก้าวหน้าต่อประชาชนเป็นระยะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงติดตามผลเพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนในแต่ละช่วงเวลา โดยเฉพาะก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมสื่อสารสาธารณะหรือการลงพื้นที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. ควรศึกษาบทบาทของสื่อใหม่และแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีต่อการรับรู้คุณธรรมทางการเมืองของประชาชน รวมทั้งต่อการรับรู้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3. ควรขยายการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่หรือจังหวัดที่มีโครงสร้างชุมชนแตกต่างกัน เพื่อทดสอบความเหมาะสมและเงื่อนไขการประยุกต์ใช้รูปแบบ “วิถีแม่กลอง” ในบริบทสังคมการเมืองที่ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กำพล ศรีโท. (2566). รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ กลุ่มงานผลิตเอกสาร. (2557). จุดเริ่มต้นประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

นิภา ทัดตานนท์ และคณะ. (2564). ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณแก่น, 8(3), 136–150.

- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2567). ข้อมูลสถิติประชากรจากทะเบียนราษฎร. สืบค้น 22 ธันวาคม 2567, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th>
- สุรพล สุยะพรหม และคณะ. (2562). การสื่อสารทางการเมืองของพระเทพปฏิภาณวาที (เจ้าคุณพิพิธ): ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2540–2560. *วารสารมหาจุฬานาค* *รทรรคน*, 6(5), 2501–2518.
- Levi, M., & Stoker, L. (2000). Political trust and trustworthiness. *Annual Review of Political Science*, 3, 475–507.
- Norris, P. (2011). *Democratic deficit: Critical citizens revisited*. Cambridge: Cambridge University Press.
- OECD. (2024). *OECD survey on drivers of trust in public institutions: 2024 results: Building trust in a complex policy environment*. Paris: OECD Publishing.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.